

LETO XXII. Štev. 185

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1936 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1953 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

PRED LONDONSKO KONFERENCO 24 DRŽAV O SUEŠKEM VPRAŠANJU

Živahna diplomatska dejavnost

Nocoj bo ministrski predsednik Eden govoril po radiu in televiziji — »Manchester Guardian« predlaga, naj bi bila konferenca v Rimu — Tretja letalnosilka odplula v Sredozemlje

London, 7. avg. (Tanjug). — Medtem ko pričakujejo odgovor Egipta, Sovjetske zveze in Indije na povabilo, naj se udeležijo konference 24 držav o Suez, nadaljujejo v Londonu zelo živahno diplomatsko in politično dejavnost.

Foreign Office ima obilo povelj z odgovori na zahteve nekaterih dežel po dopolnilnih pojasnitvah o konferenci, hkrati pa vključuje gledišče z Washingtonom in Parizom o vprašanjih, ki so medtem nastala.

Predstavniki Foreign Officea je danes sporočil, da dežele, ki bodo prisostovale mednarodni konferenci o Suez, ne bodo dolžne vnaprej odobriti načelo internacionalizacije prekopa. Pripomnil je, da bodo lahko vse povabilne dežele poslale konferenci tudi druge predloge za poravnava spora v zvezi z nacionalizacijo Sueskega prekopa. Na vprašanje, ali je namen bližnje konference zagotoviti svobodno plobo vsem ladjam, je predstavnik odgovoril, da britanska vlada upa, da bo bližnja konferenca omogočila uveljavljenje konven-

ZDA, Etiopija in Iran pojdejo na konferenco

Washington, 7. avg. (USIS). — Predstavniki ameriškega zunanjega ministrstva je sinoči izjavil, da so ZDA uradno sprejele britansko povabilo na londonsko konferenco o Suez. Pripomnil je, da bo ZDA na konferenci zastopal zunanji minister Dulles.

Adis Abeba, 7. avg. (Reuter). — Tu so uradno sporočili, da je Etiopija sprejela povabilo na londonsko konferenco o Suez, hkrati pa poudarjajo, da Etiopija pripoznava »nacionalne pravice Egipta«.

Teheran, 7. avg. (AFP). — Iranška vlada je sprejela povabilo, naj sodeluje na mednarodni konferenci o Suez, ki bo sredi tega meseca v Londonu.

Camberra, 7. avg. (Reuter). — Avstralski zunanji minister Richard Casey bo zastopal Avstralijo na bližnji londonski konferenci o Suez. Avstralska vlada je danes objavila uradno sporočilo, v katerem obsoja egiptovsko nacionalizacijo Sueske družbe.

Izraelski ladji sta pluli skozi prekop

Haifa, 7. avg. (AFP). Dve tovorni ladji izraelske pomorske družbe so pluli skozi Sueski prekop na poti iz Haife v Džibuti. Posadki sta prosili egiptovske oblasti, naj jima dovolijo prehod, in dobili sta dovoljenje, čeprav je bilo v njihovih dokumentih rečeno, da plujeta ladji iz haifškega pristanišča.

Križarka »Salem« v Splitu

Viceadmiral Brown obiskal krajevne voditelje

Split, 7. avg. (Tanjug). Poveljnik šestega ameriškega ladjevja viceadmiral C. R. Brown je danes na križarki »Salem« prispel v Split. Po prihodu je obiskal podpredsednika splitskega okraja Ivo Marinkovića in predsednika splitske občine Rade Dumana, zatem pa kontraadmirala Stanika Parmača, ki v odsotnosti viceadmirala Mate Jerkovića zastopa komandanta JVM.

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 8. avgusta
Vroč, sončno z delno oblačnostjo. V severnih predelih v popoldanskem času povečana oblačnost in nagajenje na krajevnih nevihtam. Temperatura ponoči med 10 in 16 stopinj, v Prihodnjem 20, podnevi okrog 30 stopinj.
Stanje vremena:
Od Azorov do Južne Rusije se razteza področje visokega zračnega tlaka. Na severni strani Alp se začne hladni zrak in povzroča predelne oblačno vreme z vmesnimi padavinami. Zaradi močnega jugozahodnega strujanja v višinah še ne bo bistveno vplival na vreme pri nas.

ferenca o Suez v Rimu, ne pa v Londonu, češ da je Rim nevtralnejši.

V Plymouthu so zaključili vkrcanje čet na veliko nosilko letal »Ocean«, ki bo drevi odplula proti Sredozemlju. To je tretja britanska nosilka letal, ki so jo v zadnjih dneh poslali na to področje.

Razburjenje popušča

Navzlic temu pa sta britanska in francoska vlada sklenili ustanoviti skupno sredozemsko poveljstvo

Pariz, 7. avg. (AFP). Predstavniki francoskega zunanjega ministrstva je izjavil, da je svet Severnoatlantskega pakta imel večer poseben sestanek, posvečen Suez. Delegati so poudarili potrebo po tesnem sodelovanju med zahodnimi državami v zvezi s tem vprašanjem.

Francoski veleposlanik v Egiptu Armand du Chayla, ki je bil več dni na posvetovanju v Parizu, je danes z novimi navodili odpoval v Kairo. O njegovih posve-

Arabska podpora Egiptu

Urad arabskih dežel proti internacionalizaciji prekopa — Oborožene sile pripravljene na agresijo

Kairo, 7. avg. (Reuter). Egiptovska vlada je imela sinoči sejo, na kateri so razpravljali o odgovoru na povabilo, naj se Egipt udeleži londonske konference o Suez. Tajnik predstva egiptovske republike je po seji izjavil, da je vlada »proučila najnovejšje dogodke in stike, ki so bili navezani glede na povabilo Egiptu«.

Egiptovsko veleposlaništvo v Washingtonu je objavilo sporočilo za tisk, v katerem je poudarjeno, da je Naserjeva vlada sklenila velik del dohodkov od Sueskega prekopa porabiti za poglabitev in razširitev te važne vodne poti.

Neposredno potem, ko so sporočili sklep japonske vlade, da bo sodelovala na londonski konferenci o Suez, je egiptovski veleposlanik v Tokiju danes obiskal vršilca dolžnosti japonskega zunanjega ministra Takasakija. Takasaki je zavrnil egiptovskemu veleposlaniku, da se bo Japonska na londonski konferenci postavila na oprezno in rezervirano stališče, da ne bi pokvarila dobrih odnosov z Egiptom.

Urad arabskih dežel, včlanjenih v OZN, je objavil sporočilo, v katerem nasprotuje internacionalizaciji Sueskega prekopa. V sporočilu je rečeno, da nacionalizacija Sueske družbe ne ogroža svobodne plobe po prekopu.

Britanski in francoski veleposlanik pri Šepilovu

Moskva, 7. avg. (Reuter). — Sovjetski zunanji minister Šepilov je sprejel danes britanskega in francoskega veleposlanika v Moskvi Hayterja in Dejeana. Zahodna veleposlanika sta sovjetskemu ministru razložila gledišča svojih vlad o suezskem vprašanju.

Južnoameriški veleposlaniki pri Dullesu

Washington, 7. avg. (AP). — Ameriški zunanji minister Dulles je danes sprejel veleposlanike 21 latinsko-ameriških držav. Z njimi je razpravjal o položaju v zvezi s Suezom.

Padec tečajev na londonski borzi

London, 7. avg. (Tanjug). — Razvoj položaja v zvezi s Suezom je danes spet močno vplival na londonsko borzo. Vrednost delnic britanskih petrolejskih družb na Srednjem vzhodu je padla za 150 milijonov funtov.

Edvard Kardelj v Trstu

Trst, 7. avg. — Po nekajdnevem zasebnem obisku v Italiji je prispel včeraj v Trst podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, ki si je danes ogledal mesto in njegove znamenitosti. Nocoj je odpotoval v domovino.

Delegacija našega RK v Varšavi

Varšava, 7. avg. (PAP). Poljski minister za ljudsko zdravstvo Jezi Staholki je priredil sprejem na čast delegacije jugoslovskega Rdečega križa na čelu z dr. Pavlom Gregoričem, predsednikom jugoslovskega Rdečega križa.

tovanjih niso objavili nobenih podrobnosti.

V Parizu je opaziti, da se je zdaj, ko pričakujejo odgovor Egipta, razburjenje v zvezi s Suezom začelo pomirjati. Francoski zunanji minister Pineau nadaljuje razgovore z veleposlaniki posameznih dežel, ki so povabljene na londonsko konferenco.

Tu so sporočili, da imajo člani francoskega generalštaba v Londonu razgovore, na katerih srujejo britansko-francoski načrt za »morebitno intervencijo« v Sredozemlju. Obrambni minister Bourges Maunoury se je včeraj v zvezi s tem dolgo posvetoval z načelnikom francoskega generalštaba Elyjem, načelnikom generalštaba pomorskih sil Nomyjem in drugimi.

Današnji francoski časniki poudarjajo, da sta britanska in francoska vlada sklenili ustanoviti skupno sredozemsko poveljstvo. Poveljnik teh sil bo baje lord Mountbatten. V primeru potrebe bi se sredozemski ladjevji obeh dežel sestali pri Malti. »Franc Tireur« poudarja, da bo »težko, če že ne nemogoče tako s pravne plati kakor tudi spriči svetovne javnosti z uporabo sile zahtevati od Egipta ureditev suezskega problema«.

Pavičević pri Averotu

Atene, 7. avg. (Tanjug). Jugoslovski veleposlanik v Atenah Mišo Pavičević je včeraj obiskal grškega zunanjega ministra Averota.

IZJAVE SOVJETSKEGA OBRAMBNEGA MINISTRA ZUKOVA

Potreba dosledne kontrole

nad razorožitvijo in oboroževanjem posameznih držav, kakor tudi nad prepovedjo atomskega in vodikovega orožja

New York, 7. avg. (Reuter) Sovjetski obrambni minister maršal Zukov je danes izjavil, da bi bilo v moderno vojno zapleteno mnogo ljudi in velikanska količina materiala, ne glede na razvoj letalstva in jedrskega orožja. Zukov je to rekel v odgovor na vprašanja, ki mu jih je zastavil



je osredena na problem vojne namesto na konstruktivno delo v dobro človeštva in da Sovjetska zveza izdeluje vso oborožitev, ki jo potrebuje za svojo obrambo. V zvezi s sistemom nadzorstva nad razorožitvijo, ki so ga predlagale ZDA, je Zukov izjavil prepričanje, da bi letalska inspekcija v bistvu prispevala k razvoju obveščevalne dejavnosti, kar bi neogibno privedlo do večjega medsebojnega nezaupanja in sumničenja med ZDA in ZSSR. »Sovjetska zveza pa sodi, je izjavil Zukov, da je potrebna dosledna mednarodna kontrola tako nad razorožitvijo in oboroževanjem posameznih držav, kakor tudi nad prepovedjo atomskega in vodikovega orožja. Sovjetska zveza je za takšno kontrolo.«

»New York Times« in ki se je zanimal, ali »ne odraža sovjetsko zmanjšanje oboroženih sil težnjo po čedalje večji vlogi jedrskega orožja v moderni vojni.« Takšno razlago, je rekel Zukov, »lahko izvira samo od ljudi, ki so sovražno razpoloženi do ZSSR ali pa popolnoma pristranski.«

V odgovorih na druga vprašanja je Zukov izjavil, da so na svetu še krogi, katerih pozornost

Sporazum o letalskem sodelovanju z Madžarsko

Budimpešta, 7. avg. (MTI) Predstavniki jugoslovskega aerotransporta in madžarskega podjetja za letalski promet so imeli v Budimpešti od 1. do 6. avgusta razgovore o medsebojnem sodelovanju. Na koncu so podpisali sporazum o sodelovanju, slonečem na konvenciji, sprejeti junija v Beogradu.

PO PODATKIH ZVEZNEGA STATISTIČNEGA ZAVODA

Industrijska proizvodnja za šest odstotkov večja

kakor lani v prvih šestih mesecih

Beograd, 7. avg. (Tanjug). Industrijska proizvodnja je bila v prvem polletju letošnjega leta, sodeč po podatkih Zveznega statističnega zavoda, za 6% večja kakor lani v istem obdobju. S tem pa nismo dosegli planirane ravni povečanja industrijske proizvodnje, kar je treba pripisati predvsem nezgodam in prvem četrtletju.

Ker je bilo vode malo, reke pa dolgo pokrite z ledom, je nastalo pomanjkanje električne energije. To je prizadelo predvsem industrijsko proizvodnjo Slovenije in Hrvaške, ki je bila v prvih šestih mesecih letošnjega leta samo za 1% večja od proizvodnje v istem obdobju lanskega leta. V Bosni in Hercegovini je narasla industrijska proizvodnja za 14%, v Srbiji za dobrih 10, v Makedoniji za 8, v Črni gori pa je bila za 6% manjša kakor lani.

Energetika in rudarstvo sta imela vsak za 9% večjo proizvodnjo kakor lani. Proizvodnja električne energije je dosegla nad 1.350.000.000 kWh, tako da je bila večja od povprečne letne proizvodnje v letih 1945 do 1951. Malone celotno povečanje 240 milijonov kWh so dale hidrocentrale, vtem ko je ostala proizvodnja v termoelektrarnah na isti ravni.

Premogovniki so dali 600.000 t premoga več, kosarje za dobrih 80.000 t kokska več kakor lani v istem obdobju. Tudi železne rude so nakopali naši rudarji več, in sicer za 130.000 ton, bakrene približno za 75.000 ton, svinčene za 45.000 ton, boksita pa za 35.000 t. Črna in barvna metalurgija sta imeli za 6% večjo proizvod-

njo kakor v prvem polletju lanskega leta. Povečala se je zlasti proizvodnja surovega železa in jekla, aluminija v blokih in srebra ter valjanih izdelkov iz bakra in aluminija in njihovih zlitin. Za kemijsko industrijo je najbolj narasla proizvodnja strojne industrije. Proizvodnja strojev, naprav, konstrukcij in vozil je narasla v primerjavi z lanskim letom za 13%. Naše tovarne so izdelale povprečno vsak mesec 184 kamionov, nad 5000 biciklov ter nad 1200 ton raznih kmetijskih strojev in orodja. V elektroindustriji se je dvakratno povečala proizvodnja rotacijskih strojev, vtem ko so izdelale naše tovarne svinčnih kablov triinpolkrat več, radio aparatov pa blizu 10.000 mesečno.

Kmetijska industrija je v prvih šestih mesecih letošnjega leta najbolj napredovala. V tem času je presegla povprečno letno proizvodnjo v devetletnem obdobju od 1946 do 1955, in sicer v proizvodnji umetnih gnojil, modre galice, žveplene kisline ter kalcinirane in kavstične sode. Znatno se je povečala tudi proizvodnja polivinilklorida in prahu in plastičnih mas.

je osredena na problem vojne namesto na konstruktivno delo v dobro človeštva in da Sovjetska zveza izdeluje vso oborožitev, ki jo potrebuje za svojo obrambo.

V zvezi s sistemom nadzorstva nad razorožitvijo, ki so ga predlagale ZDA, je Zukov izjavil prepričanje, da bi letalska inspekcija v bistvu prispevala k razvoju obveščevalne dejavnosti, kar bi neogibno privedlo do večjega medsebojnega nezaupanja in sumničenja med ZDA in ZSSR. »Sovjetska zveza pa sodi, je izjavil Zukov, da je potrebna dosledna mednarodna kontrola tako nad razorožitvijo in oboroževanjem posameznih držav, kakor tudi nad prepovedjo atomskega in vodikovega orožja. Sovjetska zveza je za takšno kontrolo.«

Šigemicu pri Šepilovu

Moskva, 7. avg. (Tanjug). Sovjetski zunanji minister Šepilov je sprejel danes japonskega zunanjega ministra in vodja japonske delegacije Šigemica, in sicer na njegovo željo. Razgovor med voditeljema obeh delegacij je trajal poldruge ure. Podrobnosti o razgovoru niso objavili.

Na vprašanje tujih dopisnikov je Šigemicu izjavil, da o današnjem sestanku s sovjetskim zunanjim ministrom ne more ničesar reči. Poudaril je, da bo jutri na četrtem sestanku japonske in sovjetske delegacije, ki se razgovarjata o normalizaciji odnosov med obema deželama, ponovno razložil japonsko stališče v zvezi s teritorialnim vprašanjem.

Status quo na meji za Burmance nesprejemljiv

Rangun, 7. avg. (AFP). Predsednik burmanske vlade U Ba Sve je izjavil na današnji tiskovni konferenci, da je pekinška vlada ponudila pogajanja na podlagi statusa quo, »kar je za Burmance nesprejemljivo«. Burmanski predsednik je izjavil, da se njegova vlada trenutno ne ukvarja toliko z vprašanjem umika kitajskih čet. U Ba Sve je poudaril, da se Burma in LR Kitajska pogajata o tem po redni diplomatski poti, pri čemer je izrazil trdno upanje, da bodo pogajanja uspešna in da bodo sta incident uredili po mirni poti.

V zvezi s temi pogajaji je bil burmanski veleposlanik v Pekingu poklican na posvetovanje v Rangun.

PO PODATKIH ZVEZNEGA STATISTIČNEGA ZAVODA

Industrijska proizvodnja za šest odstotkov večja

kakor lani v prvih šestih mesecih

V proizvodnji nekovin je znatneje narasla samo proizvodnja votlega in ravnega stekla, surovega magnezita, keramike za gospodinjstvo ter šamotnega in drugega negorljivega gradiva, vtem ko je proizvodnja cementa, elektroporcelana, keramike za gradbene potrebe in azbestna vlakna padla. Za okrog 10% se je zmanjšala proizvodnja gradbenih potrebščin, zlasti opeke in strešnega gradiva. V lesni industriji je nazadovala proizvodnja za 2% zaradi znatno manjše proizvodnje rezanega gradbenega lesa, čeprav je proizvodnja končnih izdelkov in pohištva znatno narasla. Naše tovarne so izdelale med drugim nad 38.000 garnitur pohištva. Narasla je tudi proizvodnja vseh izdelkov v papirni industriji, razen kartona. Proizvodnja rotopapirja je bila 45-krat večja kakor v prvih šestih mesecih lanskega leta.

Proizvodnja v industriji tekstilij, usnja, gume, obutve in obleke je bila v celoti za 1% večja kakor lani, vtem ko je bila proizvodnja v živilski in tobakni industriji za 1% manjša.

Spričo gibanja industrijske proizvodnje tudi v drugem četrtletju letošnjega leta, ki je bila letos za 30% večja kakor v prvem, lahko pričakujemo, da bo v tretjem in četrtem četrtletju celotna proizvodnja znatno narasla, kakor se je zgodilo tudi v drugi polovici lanskega leta.

Z R N A I Z N A Š E G A K M E T I J S T V A

DELAVCI IN USLUŽBENCI ZADRUŽNIH ORGANIZACIJ

močan činitelj pri razvijanju kmetijskega združništva

V združnih organizacijah in njihovih podjetjih v Sloveniji je zaposlenih okoli 14.000 delavcev in uslužbencev. To je lepo število ljudi, ki bi morali biti v prvih vrstah boja za razvijanje kmetijskega združništva in socialističnih odnosov na vasi. V zadnjem času vse množične organizacije po vaseh, posebno pa še Socialistična zveza, na svojih sestankih živahno razpravlja o našem kmetijstvu, o nalogah kmetijskih združenj itd. Delavci in uslužbenci združenj pa imajo razen tega še svoje sindikalne organizacije, ki bi morale proučevati tudi probleme kmetijske zadrug, razčiščevati pojme, proučevati našo zadržno politiko in se usposabljaati.

Vendar temu ni vedno tako. Prav delavci in uslužbenci združnih organizacij, predvsem pa kmetijskih združenj, premalo poznajo osnovne smernice in smotre naše zadržne politike in zaradi tega ne nudijo dovolj pomoči Socialistični zvezi in zadržnim odborom pri njihovem delu. Tu je nedvomno pomankljiva delo sindikalnih podružnic pri kmetijskih združenjih, ki se po eni strani še niso dovolj potrudile, da bi v članstvo sindikata zajele vse delavce in uslužbence, po drugi strani pa še niso našle prave vsebine dela. Če bi analizirali, koliko delavcev in uslužbencev v kmetijskih združenjih je na svojih sestankih ali pa na kak drugačen način proučilo referate tovarišev E. Kardelja in Avblja o nadaljnjem razvoju kmetijskega združništva in njegovih osnovnih smernicah, bi ugotovili, da je takih primerov manj kot tistih, ki teh stvari niso proučili.

Področje praktičnega dela delavcev in uslužbencev v združenjih je na vasi zelo široko. Letos so kmetijske zadrug prvik bolj temeljito obdelale in pripravile svoje gospodarske načrte, in praksa je pokazala, da so ti bili tam boljše, kjer se je delovni kolektiv zadrug od upravnika in strokovnjakov pa do navadnih uslužbencev potrudil in pomagal upravnim odborom in nasveti, predlogi in praktičnem delom pri izdelavi teh programov. Druga taka stvar je bila pri občnih zbiorih zadrug. Tam, kjer je delovni kolektiv tesno sodeloval z odbori in odseki zadrug in jim pomagal, so bila poročila boljše in izbrnejša, zbor boljše pripravljeni.

Delovni kolektivni zadrug lahko tudi z izboljšanjem svojega dela mnogo pripomorejo k boljšemu poslovanju zadrug. Še vedno je nekaj, sicer mnogo manj kakor včasih, primerov slabega poslovanja zadrug, primanjkljajev, ne-

strokovnega dela itd., pa tudi do likvidacij zadrug čisto pridi zaradi nevestnega dela uslužbencev. Na tem področju imajo delovni kolektivi in njihove sindikalne organizacije morda za sedaj najvažnejše naloge. Zimski čas, ko ni toliko dela, ko odkupi nekoliko padejo, je čas za razne strokovne tečaje in seminarje, predavanja itd., na katerih naj bi se ti uslužbenci usposabljali za boljše in strokovnejše delo. Nemalokrat je prav od tega kadra odvisno tudi uporablanje raznih sodobnih agrotehničnih ukrepov, umetnih gnojil, semen itd. Zadržniki, ki pridejo kupovat material, niso vselej poučeni, kako je treba ravnati z določenim umetnim gnojilom ali semenom in uslužbenec je zopet tisti, ki svetuje, pojasnjuje in daje navodila za uporabo. Kako dobro bi bilo, če bi naši uslužbenci v zadrugah bili vsaj malo bolj seznanjeni s kmetijskim strokovnim znanjem. To bi koristilo predvsem njim, posebno pa zadrugi, ki bi se hitreje preusmerila od ozke trgovine (ki še ponekod ni prešla svojih okvirov) v resnično kmetijsko zadržno in pospeševalno organizacijo.

Se in še bi lahko konkretno naštevati delo in naloge našega zadržnega kadra. Sodelovanje in povezava z upravnimi odbori zadrug bi bila nedvomno tudi ena izmed osnovnih nalog. Delavci in uslužbenci v zadržnih organizacijah so glede pravic in dolžnosti izenačeni z delavci in uslužbenci drugih gospodarskih organizacij, tako glede zaslužkov, ki se urejajo s kolektivnimi pogodbami, kakor tudi glede dopustov, razdeljevanja dobičkov itd. Seveda pa je treba pripomniti, da imajo pri vsem tem svojo nalogo tudi upravniki zadrug, ki naj pomagajo delovnim kolektivom zadrug posebno pri strokovnem usposabljanju in izpolnjevanju ter najdejo pravi način sodelovanja in pritegnejo k delu tamkaj zaposlene osebe. Smotri, obsojiti, tako zadržnikov kakor zadržnih delovnih kolektivov, bi morali biti isti, in to so čimhitrejši razvoj in krepitev naših zadrug ter ustvarjanje socialističnih odnosov na vasi.

Dolenjski kmet bo našel denar v napredni živinoreji

Dolenjski kmet prihaja bolj ali manj do spoznanja, da je njegova zemlja s podnebjem, kakršnega ima, še najbolj za živinorejo in sadjarstvo. Živinoreja ima v novomeškem okraju lepo prihodnost pod pogojem, če bodo dale kmetijske zadrug od sebe tisto življenje, ki je za napredek živinoreje na Dolenjskem potrebno. Za tržiče ni bojazni, vzeti, ki ga je treba še razvijati, še bolj prav, ki še ni čisto razvoljan, je pot mleka od kmeta do potrošnika in mlekarne.

Današnja cena mleka kmetu ustreza in je zato živo zainteresiran, da ga imajo njegove krave čim več, vprašanje pa ostaja bolj ali manj pereče, kako mleko spraviti k potrošniku. Ni malo primerov v novomeškem okraju, da je bil kmet, kar po domače povedano, večkrat spjel na led. Kmetijske zadrug so vneto pripravile rezo stvarje pasme. V Novem mestu so zgradili sodobno mlekarno. Kmet je to videl in slišal. Zupal je in tudi dožakal, da je telena postala krava. Vesel je bil njenega prvega mleka in začel zanj iskati potrošnika. Tu se je zataknilo. Nemalokrat zbiralnica mleka sploh ni bilo, če pa je bila, ni bila vedno tisto, kar bi morala biti. Mleko je ostalo v vasi. Kmetu to ni šlo v račun, njegovo navdušenje za rezo plemenske živine je bledele.

Ne smemo reči, da velja to za vse kmetijske zadrug v novomeškem okraju, saj imamo lepe primere, kjer zbiranje mleka lepo teče. Je pa še veliko primerov, ko so prav zbiralnice največja ovira in sploh v razvoju živinoreje. To je treba čimprej odpraviti. Zato naj bodo zbiralnice mleka, vstrie s propagiranjem stvarje dolenjske pasme, največja in najbolj pomembna naloga kmetijskih združenj.

Za sedaj zbiralnica mleka v novomeškem okraju v večini primerov niso nič drugega, kot v neki veži dobočen prostor, kjer naj se zbira v posode mleko. Zbiralnica mleka mora biti lep in čist prostor, odmaknjen od prašnih cest. Tu velja predvsem iznajdljivost v kmetijski zadrugi za to odgovornega človeka. Treba je doseči, da bo pot mleka do potrošnika ravna in hitra.

Kmet v novomeškem okraju pa se mora zavedati, da so prišli časi, ko se bo treba tudi za možno krav obliči v čist predpasnik, da bo neke v hlevu prostor za brisačo, ki naj služi le za enkratno uporabo, ne pa da se čaka, da postane čunja, ki nima nič skupnega z belino in čistoto.

V tem smislu je pozdraviti delo OZZ Novo mesto, ki je že dalo v delo večje

število higienskih kablic, katere bodo razdeljevali med tiste člane kmetijskih združenj, ki to najbolj zaslužijo. Upati je, da bo teh kablic premalo in to bo znak, da dolenjski kmet spoznava pomembnost higijene pri rezi živine, pri možni in pa pri posodi, kamor mleko daje.

V novomeškem okraju ni več redkost, da odpošila en kmet tudi dvajset ali pa še več mleka na dan. Eden izmed takih je kmet Anton Bevc iz Kij pri Otočcu, ki dnevno oddaja na zbiralnici tudi do trideset litrov mleka z več kot 4 odstotke tolstice. Koliko kmetij je na Dolenjskem, ki imajo veliko boljše pogoje za rezo govedi in vendar zastajajo. Pričakovati je, da bodo kmetijske zadrug v novomeškem okraju v krajih, kjer še ni pravega zanimanja za rezo pasemske živine, znale prodreti v zaostale nekatere kmetov in jih pripraviti, da se tudi oni zdramijo v tem pogledu, ne pa da čakajo, da jim od nekdaj z neba padejo vse blagodati.

Razgovor v novomeški zadrugi mlekarne, ki je najbolj sodobno opremljena, odkriva, da je dolenjski kmet že napravil prve korake v napredku živinoreje. Bili so časi, ko se je od kmetov zbrana mleka skisalo zaradi umazanih in skoraj več. V mlekarno prihaja vedno bolj čisto mleko, kar je zasluža mlekarne, ki po svojih spetrolah odkriva po vaseh tiste, ki premalo skrbje za čistoto. Dolenjski kmet naj se med drugim zaveda, da ni strahu za trg. Mlekarne, ki dela še daleč izpod svoje zmogljivosti, jamči za odkup prek kmetijskih združenj in zagrebški trg tudi vedno bolj povprašuje za dolenjskim mlekom.

Danes je v novomeškem okraju 89 odstotkov pasemske živine. To je že lepa številka, je pa še vedno premajhna, da bi mogli biti z njo zadovoljni. Razumljivo je, da bo tudi tistih 20 odstotkov slabše pasme stasoma zamrlo, bo pa tre-

Uspehi v poljedelstvu so že vidni

V Pomurju so povečali v zadnjih 15 letih povprečni hektarski donos krompirja za 59 %, ječmene za 48, koruze za 37 in pšenice za 18 %.

V skladu z naravnimi razmerami sta poljedelstvo in travništvo osnovni panogi pomurskega



Mlačev Pridelek je obilen in ni večjega veselja kot vrečo za vrečo polniti z žitom

kmetijstva, le-to pa je tesno povezano z živinorejo, ki razen drugega daje dragoceno hlevski gnoj za izbrpano zemljo.

Naravni pogoji za kmetijstvo so si v raznih krajih Pomurja precej podobni — razen sončnih strani gričev, ustreznih za vinograde. Med povprečno temperaturo in padavinami — upoštevajoč več let skupaj — ni večjih razlik med raznimi kraji. Povprečnih letnih padavin je okoli 840 mm. Največ jih je v polnih mesecih, kar je ugodno za rastline.

Vzlic ugodnim naravnim pogojem so pomurska polja dajala v preteklosti slab pridelek. Po starih statistikah so dala leta 1939 povprečno samo 11,8 stota pšenice na 1 ha, 10,4 stota rži, 10,9 stota ječmene, 12,3 stota koruze in 69,7 stota krompirja. V primeri s predvojnimi hektarskimi donosi je bil dosežen lep napredek. Lani so pridelali na 1 ha povprečno 14 stotov pšenice, kar je dalo pri zasejanih 13.500 ha skoraj 30.000 stotov več kot pred vojno. Hektarski donos rži, ki so jo posejali na 11.500 ha, je bil za 1,4 stota višji, koruze pa so pridelali na 7300 ha po 4,6 stota več. Največji uspeh so dosegli pri krompirju, ki so ga pridelali na 1 ha povprečno 40 stotov več kot pred vojno, na vsej posajeni površini pa 3100 vagonov.

Povprečni hektarski donos je v primerjavi z uspehi kmetijskih gospodarstev, ki imajo enake naravne pogoje, še vedno zelo majhen. Nekatera kmetijska gospodarstva so lani pridelala povprečno več kot 20 stotov pšenice na 1 ha, največ pa Kmetijska delovna zadruga Žepovci, ki je dosegla celo 25, KG Rakičan 22,8 in KG Lendava 22 stotov. Največji hektarski donos pri krompirju je imelo KG Rakičan, in sicer 214 stotov, KG Lendava pa 200 stotov. Podoben uspeh so dosegla nekatera kmetijska gospodarstva tudi pri drugih kulturah. To pomeni, da je mogoče z boljšim delovanjem — za kar je potrebno tudi združevanje malih parcel — povečati povprečni hektarski donos tudi za novih 50 %.

V goriškem okraju skoraj milijardo dinarjev za razvoj kmetijstva

Nadaljnemu razvoju in pospeševanju kmetijstva v goriškem okraju posvečajo letošnji okrajni in občinski družbeni plani ter gospodarski program OZZ veliko skrb in v namen določajo tudi izdatna gmotna sredstva, ki so večja kot kdajkoli doslej.

Večji del sredstev so namenili za nakup novih kmetijskih strojev in nadomestnih delov ter sploh izpopolnitev in povečanje mehanizacije. Splošne kmetijske zadrug in druge zadržne kmetijske organizacije razpolagajo s

skupaj 51 traktorji, 20 kamioni, 162 plugi, 23 mlatilnicami in 680 raznimi manjšimi stroji. To je za vse potrebe občutno premalo in so primeri, da v sezoni zaradi pomanjkanja delovne sile propadajo pridelki.

Letos bodo skladno z razpoložljivimi sredstvi kupili doma in v tujini skupaj 59 traktorjev različnih velikosti in dimenzij ter več drugih kmetijskih strojev. Razen mehanizacije bodo nabavili tudi precej opreme in orodja za vinogradništvo in sadjarstvo, več nadomestnih delov ter strojne opreme za novo vinsko klet v Dobrovem v Brdih in mlekarno v Kobariču.

Sredstva iz zveznega, republiškega, okrajnega in občinskih skladov bodo porabili za pospeševanje raznih kmetijskih panog prek dodeljevanja dolgoročnih in kratkoročnih investicijskih kreditov zasebnim kmetovalcem, zadrugam ter državnim kmetijskim posestvom. Vsa razpoložljiva sredstva iz raznih skladov ter rezerv KZ znašajo 940 milijonov 452 tisoč dinarjev. Ta znesek pa se bo bržkone še povečal, ker je treba računati tudi na manjše investicije samih kmetovalcev.

Občinski ljudski odbori bodo iz lastnih investicijskih skladov prispevali za napredek kmetijstva na svojem področju skoraj 10 milijonov dinarjev. Od tega odpade največ, in sicer 4 milijone 500 tisoč dinarjev na občino Ajdovščina, 2 milijona dinarjev na tolimnsko občino, v drugih občinah pa so namenili za razvoj kmetijstva iz lastnih investicijskih sredstev od 111 tisoč do 899 tisoč dinarjev.

Umetna gnojila so se trikrat poplačala

Letos so prodali več umetnih gnojil kot lani

Delovni programi kmetijskih združenj v Pomurju določajo, da bodo letos pognojili s kompostom in umetnim gnojilom skoraj 4000 ha travnikov.

Pomurski kmetovalci so posvečali travnikom najmanj skrb. Mnogi so bili navajeni samo kositi, na gnojenje pa niso niti pomislili. Zato je na zamenjenih travnikih mogoče doseči z gnojenjem velik uspeh. To je upoštevajla pospeševalna služba pri Okrajni zadrugi zvezi v Murski Soboti, ki dela že nekaj let skupno s kmetijskimi zadrugami poizkuse na travnikih. Preizkušali so delovanje dušika, fosforja in kalija, ki so jih potrosili vsakega zase in v različnih kombinacijah na 7 enakih parcelah na istem travniku, eno pa so pustili nepogojeno. Ob kosanju so stehali seno in otavo ter ugotovili razlike v pridelku.

Lani so delali gnojilne poizkuse pri kmetijskih zadrugah Murska Sobotica, Krog, Stročja vas, Negova, Videm ob Ščavnici, Apače, Murski Črnci in Puncovi. Prejšnje leto so zajeli predvsem območje od Murske Sobotice proti madžarski meji, letos pa so naredili poizkuse v raznih krajih, da bi kmetovalcem praktično pokazali koristnost gnojenja travnikov.

Največji uspeh so dosegli s troščenjem vseh treh gnojil: nitromonkala, 40-odstotne kalijeve soli in superfosfata — pridelek sena je bil večji za 70 %, otave pa za 91 %. Koristna so se pokazala tudi mešanica nitromonkala in superfosfata, ki je povečala pridelek sena za 60 %, otave pa za 67 %. Večji pridelek otave je bil bržčas zaradi tega, ker so gnojili šele proti koncu aprila.

Pri enakem gnojenju kot na polzkusnih parcelah, bi na 1 ha travnika morali potrositi 200 kg nitromonkala, 200 kg 40-odstotne kalijeve soli in 500 kilogramov superfosfata. Pri ceni 20,20 din za 1 kg nitromonkala, 12,20 din za superfosfat in 13,50 din za 40-odstotno kalijevo sol bi gnojila stala 12,900 din. Mnogim kmetovalcem se zdi to prevelik izdatek za 1 ha travnika. Če primerjamo vrednost povečanega pridelka, pa ni mnogo. Na polzkusnih travnikih so ugotovili, da na 1 ha, če ni pogojeno, zraste povprečno 31,7 stotov sena in 21,8 stotov otave. Če bi ga pognojili z vsemi tremi gnojili, bi pridelali 53,8 stotov sena in 41,7 stotov otave. Pridelek bi bil večji za 42 stotov. Pri ceni 1900 din za stot bi bila razlika v pridelku vredna 42.000 din. Investicija za

gnojilo in trud se poplačajo trikratno, če niti ne upoštevamo večje krmilne vrednosti pridelka in izboljšanja travne ruše.

Pri nekaterih poizkusih so namesto superfosfata vzeli Thomasovo žilindro, ki je med vsemi sorodnimi gnojili učinkovaleja najboljše, predvsem na kislih travnikih. Apno, ki ga vsebuje Thomasova žilindra, ublažuje kislost, vtem ko jo superfosfat še povečuje. Tudi železo



ZELO JE SLADKO! Ne bo več dolgo, ko si bomo lahko privoščili grozdje iz naših gor

dobro učinkuje na travnike. Letošnjo opazovanje lanskih polzkusnih parcel je potrdilo, da se učinek Thomasove žilindre pozna na travnikih dalj časa. Razen gnojenja z umetnimi gnojili je dobro kisle travnike tudi apniti.

Po letošnjih delovnih programih kmetijskih združenj bodo v vsem okraju pognojili s kompostom in umetnimi gnojili 3945 ha travnikov, kar je 14 % vse površine.

LETOS SO PRODALI VEČ UMETNIH GNOJIL KOT LANI

Zvižanje cen umetnih gnojil je lanske jeseni nekoliko zavrla prodajo tudi v žitornih krajih ob Muri. Letos spomnili pa se je stanje v trgovini z umetnimi gnojili močno izpremenilo. Kjer so se kmetijske zadrug zavezele za kontrahiranje žita in tako omogočile

kmetovalcem, da so dobili umetno gnojilo po nižji ceni, je uporaba umetnih gnojil celo porasla v primeri z lanskim letom.

Kmetijska zadruga Gorjia Radgona, katere področje ni izrazito poljedelsko, je prodala na račun kontrahiranega žita 1 vagon umetnih gnojil. Dodatni regres pri tem gnojilu je znašal 190.000 din, kar pomeni neke vrste podporo kmetovalcem za pospeševanje kmetijstva. Razen tega je zadruga prodajala umetna gnojila tudi brez kontrahiranja, seveda po višji ceni.

Kmetijska zadruga Radenci je prodala na račun žita še več umetnih gnojil. Z letošnjim kontrahiranjem žita pa niso izčrpane vse možnosti niti pri najdelavnejših zadrugah. Treba bo kontrahirati že v jeseni, da bodo kmetovalci lahko dobili umetna gnojila tudi za jesensko gnojenje.

Kaj delamo ta teden v kmetijstvu

Sadjarstvo: Mlado sadno drevje do sredine avgusta zadnjič okopljemo. Drevesne kolobarje pri tem obložimo s plevelom in z drugimi odpadki. Obiramo dozorevalno sadje. Obloženo sadno drevje skrbno podpirajmo, da preprečimo lomljenje vej.

Breskve obiramo neposredno preden se zmehtajo. Slive in češnje pa obiramo, ko dobe barvo in so užitne že z češnje obiramo večkrat v presledkih po 2 do 3 dni, ker ne zorijo hkrati. S pobiranjem odpadnega sadja zatiramo zavilca in monilio. Odpadke dozorevalnega sadja porabimo za predelavo v sadjevec, za sušenje, kompot ali za kis. Nedozorelo odpadno sadje damo prašičem, ali ga zakopljemo in v globoko v zemljo.

Pri malinah odrezimo do tal lanske poganjke, ki so letos rodili, letošnje poganjke pa razredimo v kolikor so pregošči. Slabe poganjke odstranimo. Pri ribezih in kosmulji odrezimo starejši 4-5-letni les, da bi tako grme pomladili. Pripravljajmo zemljo za nove nasade jagodičevja. V tem času se tudi začneja okulacija sadnih podlag v drevesnicah.

Vinogradništvo: Zatiranje peronosporje je v glavnem že končano, pač pa še moramo redno škropiti travnice in nove (letošnje) vinogradniške nasade. Kjer se je pojavil seneni črvček, je grozdje škropiti s preparati HCH

ali DDT. Izvajamo zadnje vez in začnejo v vršičkanjem najprej pri slabše rastočih, starejših nasadih. Kjer se zaradi posebnih okoliščin poletni ne kopulje, se naj pokosi trava, ki se pušča v vinogradu, da strohni na mestu. V matičnjakih izvajamo vez, trebljenje zalistnikov in pinciranje vršičkov. V trsnicah po nalivih rahlamo zemljo in čistimo rosne koreninice.

V kleteh redno dolivamo sode z vinom in skrbimo za čistoto kleti in posode.

Cebelarstvo: Pred zadnjo jesensko pašo združimo slabše. Skrbimo pa, da bomo vzimili 10-20 % rezervnih pa, da bomo v začetku avgusta prevajamo družine. V začetku avgusta (žepka) je po navadi na pašo štirajna (žepka) in jesenski reše v Liku in Hrvascu. Pri morje, proti sredini meseca pa v Ajdovščini, proti sredini avgusta največ izloča, ki v začetku cvetenja največ izloča. Kmetijski inštitut Slovenije

NOVI SADNI GAJI

Na posvetovanju sadjarskih strokovnjakov pri Okrajni zadrugi zvezi v Kopru so odločili, da bodo letos opravili v obmorskem pasu in deloma tudi v notranjosti Slovenske Istre prva dela za postopno uvedbo blizu 50 ha novih gajev raznih vrst doma in v tujini kaj slovitnega južnega sadja.

V ta namen so Okrajni zadrugi zvezi dodelili 15 milijonov dinarjev iz sklada za pozorovanje. Skrbimo in sicer predvsem da bodo la sredstva služila predvsem za izvedbo letošnje kirokoptezne obnove oljčnih nasadov na Debelem ritcu pri Kopru, vendar je epidemija meningitisa prepričala pomoč mladinskih delovnih brigad pri urejanju novih gajev, sprito omejitve preboda mladih ljudi iz notranjosti Slovenije v kraje ob morju. Ker v Slovenski Istri ni moč zbrati toliko kmetijskih delavcev, kolikor jih terjajo dela taknega obsega, so zdaj sklenili, da bodo omejena sredstva sklada za pozorovanje potrošili v nekoliko daljšem obdobju za ureditev 20 ha novih orehovi in mandljevi nasadov v okolici Izole, 15 ha nasadov marelic in

višnji v področju notranjestrskih vrst Kocjančič in Kubed ter 14 ha breskovič in mareličnih nasadov na Debelem ritcu. Hkrati s tem bodo bržčas nekje v setovaljski dolini, ki je razmeroma izredno plodna pred vdorom mraznih vetrov, uredili preprotno oljčno dovoznico precejšnjega obsega. Iz Italije bodo uvozili kakih 250.000 tako imenovanih oljčnih drevesnih dvjakov, ki jih bodo seveda potlej cepili s priznanimi sortonosnimi plemenitimi domačimi sortami. Sadjarski strokovnjaki menijo, da bo podroben delovni program moč postaviti v bližnji prihodnosti. Mimo tega pa vse kaže, da bosta zgotovljeni in kopavanje jam za drevesa marsikje v vrsti že v začetku avgusta.

Koristne zanimivosti

UMETNO GOJENJE FAZANOV

V vasi Burberg blizu Ptujja je nenavadna farma, kjer vsako leto umetno gojijo tisoče fazanov čiste pasme. Vzajajaljšče je leta 1950 ustanovila Lovska zveza Slovenije. V začetku so nabavili jajca za razplod fazanov iz Francije in Angije. Sedaj imajo v kletkah že okrog 1200 fazanov svetle angijske in temne francoske pasme. Priladevajo si, da bi s križanjem obeh pasem dobili tako, ki ji bodo najbolj ustrezale razmere v naših gozdovih. Na farmi fazanov v Burbergu dobijo vsak dan okrog 120 jajc, iz katerih v inkubatorjih valjajo mlade fazane. Mladiče zadržijo na farmi 5 tednov, potem pa jim dajo na noge prstan s številko in jih v pletenih košarah razpošljejo lovskim društvom v razne kraje Slovenije. Društva jih potem spuščajo po gozdovih, da bi z njimi oplemenili divje fazane.

Fazan, ki jih vzgajajo na tej farmi, so izredno domači.

NAJČENEJŠI PREVOZ JE PO REKAH

Nekako do leta 1961 bi po mnenju strokovnjakov Jugoslovanske ladjedelnice lahko modernizirale naše rečno ladjevje. Za to ogromno delo je potrebno okrog 20 milijard dinarjev skupno s sredstvi prizadežanih podjetij, ki tudi razpolagajo s kakimi petimi milijardi. Seveda je treba tudi plovne reke regulirati, zgraditi in modernizirati pristanišča itd. Potrebno po izgradnji in izboljšanju sredstev rečnega prometa zahtevata med drugim novi tovarni dušika v Pančevu in superfosfata v Pravu, skratka, lajše bodo morale izredno prepletati nad milijon sto tisoč ton surovine za tovarne in njihovih izdelkov. S prevozom po rekah bi lahko zelo znižali proizvodne stroške. Rečni prevoz je namreč, saj na vodni poti zadostuje še ena konjska sila, da se spravi v gibanje 4000 kilogramski tovori, medtem ko je na cestah in železnicah moči z isto višino silo potrebnih samo 150 ozioroma 500 kilogramov. V Juroslavljah stane prevoz ene tone tovaru 1 km daleč po cesti 24 din, po železnici 5,15 din, z ladjo pa le 2,45 din!

PLAČEVANJE DOHODNINE IN TAKS V TRBOVELJSKEM OKRAJU

Brezplačno kreditiranje in nepotreben obtok 64 milijonov

Kmetje, obrtniki in drugi zasebniki dolgujejo še 63.770.000 din dohodnine in taks — Občinske uprave za dohodke bi morale upoštevati, da pravočasno plačevanje dohodnine in taks v marsičem prispeva k normalizaciji trga in pospeševanju kmetijske proizvodnje.

Trbovlje, 7. avgusta. — Ze ob prvem polletju se je pokazalo, da je bila v proračunih posameznih komun in tudi v okraju realizacija izdatkov neprimerno bolj nagla, kakor pa realizacija dohodkov. Pri tem je treba deloma upoštevati, da je skoraj vse prvo polletje v proračunih vladarim začasnega finansiranja ter da so bila proračunska sredstva namensko urejena šele potem, ko so bili povsod sprejeti družbeni načrti in letni proračuni okraja in vseh osmih občin. Konec junija je bila podoba naslednja: občine so realizirale 46% izdatkov ter komaj 29% dohodkov. V juliju se je položaj že precej izboljšal, vendar še vedno ni do kraja ustvarjeno popolno ravnanje v proračunskih izdatkih in dohodkih.

Dohodnina kmetov, obrtnikov in drugih zasebnih poklicev ter taks (po taksnih postavkah od 61 do 66) so tudi po juliju, ki je bil po vplačitih eden izmed najmočnejših mesecev, še vedno v bolj ali manj nepotrebnem zaostanku. Na zaostanku dohodnine kmetov, obrtnikov in ostalih poklicev iz leta 1955 so vse občine v začetku leta dolgovale še 54.716.000 din. Do konca julija so realizirale 78% te zaostale dohodnine, tako da je treba še izterjati 12.119.000 dohodnine iz leta 1955. Zaostalo dohodnino iz

vzlic temu, da so vse takse že zapadle v plačilo, pa je zanimivo, da znaša zapadlostni pribitek na takse komaj 1.455.000 din in še tega so odmerili samo v občinah Zagorje, Hrastnik, Brežice in Senovo, pri čemer odpade samo na Zagorje 1.017.000 din, medtem ko so ostale tri občine odmerile le manjše pribitke. V občini Videm-Krško, ki izkazuje s 1. avgustom največji zaostanek v taksah, pa sploh še ni odmere o zapadlostnem pribitku.

Ce seštejemo zapadlo dohodnino iz leta 1955 v znesku

12.119.000, dalje zaostanek že zapadlih prvih letošnjih akontacij dohodnine 28.283.000 in pa vse zapadle takse v znesku 23.378.000 din, potem vidimo, da davkoplačevalci pravzaprav uživajo od skupnosti 63.770.000 brezplačnega kredita. V obtoku je torej skoraj 64 milijonov sredstev skupnosti, ki bi že morala biti v blagajni skupnosti in služiti pri realizaciji družbenih načrtov in občinskih proračunov itd. Vsi ti zaostanki dohodnine in taks med drugim kvarno vplivajo tudi na normalizacijo našega trga ter na razvoj socialističnih odnosov na vasi. Ce bi občinske uprave za dohodke dosledneje izvajale svojo finančno politiko, bi s tem pravzaprav le koristile našemu podeželju, kmečke proizvodnje bi v večji meri navezovale na KZ ter jih vodile k temu, da bi v večji meri iskali trg za svoje proizvode. V končni posledici se temu pravi, da bi dosledna finančna politika občinskih uprav za dohodke vplivala na dviganje kmetijske proizvodnje. (2)

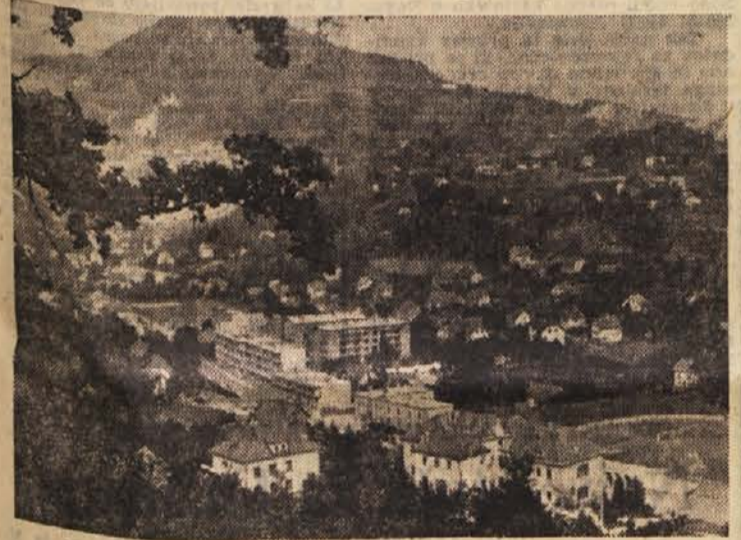
UPRAVIČENO VPRAŠANJE SREDI KMETIJSKEGA PODROČJA

Zakaj so Brežice najdražje?

Tiste družine, ki v Brežicah nimajo niti vrtičkov niti njiv, med njimi posebno družine častnikov JLA, vam povedo, da v trboveljskem okraju zlepa ne najdete trga, kjer bi bile cene tako visoke, kot so prav na trgu v Brežicah. Sredi najlepšega kmetijskega področja v okraju pa najvišje cene ter malenkostna izbira blaga na tržnici! Skorajda bi ne mogli verjeti, če se sami o tem ne prepričate. Tožba, da so Brežice eden najdražjih trgov v vsem Zasavju od Zagorja do Dobove, je pravzaprav stara in znana. Čeprav smo o njej že večkrat poročali, se stvari na bre-

vsji ti prodajalci na vse zgodaj zgrnejo na tržnico, prav zarana sploh nočejo prodajati blaga, dokler se nekako ne dogovore za cene. Potrošnik je tu brez vsakega vpliva in besede; če hoče imeti blago, mora pač plačati cene, ki so jih določili proizvajalci ali preprodajalci. V tako bogatem kmetijskem področju, kakršnega imajo Brežice z okolico, bi vsekakor pričakovali, da bo imela že sama obilnejša proizvodnja kmetijskih pridelkov odločilni vpliv pri oblikovanju cen. Žal, o tem za zdaj še ni sledu. Pač pa se dogaja, da se brežiške gospodinje dogovore in menjaje ena izmed njih potuje na zagrebški trg, kjer za nižje cene nakupi živilskega blaga za več družin hkrati, da tako izravnajo potne stroške v Zagreb in nazaj. Ali ni več kot smešno in nepričakovano: živeti sredi kmetijskega področja in hoditi na trg po živila v oddaljeni Zagreb?

Na trgu v Brežicah ni prav nobene izdatne intervencije, ki bi nekoliko pristigla peruti zasebnim proizvajalcem, zlasti pa prekupčevalcem. Včasih se sicer na tržnici pojavi na dveh, treh stojnicah ekonomija brežiške kmetijske zadruge ali pa kaka druga bližnja zadruga. Vendar tudi to prav nič ne zaleže, ker med cenami ni bistvene razlike ali pa da zadrugi sektor v prodajo tako malenkostno količino blaga, da to praktično ne more imeti prav nobenega vpliva na oblikovanje cen. Ekonomija brežiške KZ ima sicer v mestu prodajni lokal, ki pa je nekako odročen in kot takšen sploh brez vpliva na cene in potrošnju. Vse dokler ne bo prišlo na brežiški trg več blaga zadržnega sektorja, je zaman pričakovati, da bi jele cene popuščati. Upravičeno se vprašamo: kje je vsak dan brežiška ekonomija, kje vse zadruge, kje vse zadrugi sektor? Ali vsa zadruga politika v Brežicah in okolici ne vidi poretčega vprašanja cen na brežiškem trgu in brežiški tržnici? Ali je tako bogatemu kmetijskemu področju v poseben ponos, da so prav v njegovem središču višje cene kot kjer koli drugje v okraju?



Pogled na Trbovlje

leta 1955 so v posameznih občinah realizirali naslednje: Radeče 100%, Hrastnik 100%, Trbovlje 89%, Zagorje 88, Brežice 72, Senovo 64, Sevnica 73 in Videm-Krško 94%. Prvo in drugo akontacijo dohodnine, ki je znašala v vsem okraju 131.184.000 din, so do konca julija realizirali prav tako z 78%. V posameznih občinah pa: Hrastnik 96%, Radeče 84, Trbovlje 84, Zagorje 93, Brežice 71, Senovo 82, Sevnica 80 in Videm-Krško 76%. Na letošnji dohodnini je torej zaostanka din 28.283.000. V plačilo pa je pripela tudi že tretja akontacija v znesku 91.094.000 din, ki zapade do 15. avgusta.

Se večji zaostanek kot dohodnina pa izkazujejo takse, ki jih pobirajo občine od motornih vozil, kmetijskih vozov, vprežne živali, psov, proizvajalnih sredstev (mlatilnice, vodni mlini, stroji itd.) in hibridne trte. Do konca julija so v posameznih občinah realizirali naslednje takse: Brežice 59,35%, Hrastnik 68,33, Radeče 76,10, Senovo 49,94, Sevnica 40, Trbovlje 68,20, Videm-Krško 29 in Zagorje 75%. Okrajni povpreček v realizaciji takse znaša torej 58%. Po terminih o zapadlosti taks, ki so jih postavile občine, bi morale biti pravzaprav pobrane že vse takse. Po odmeri znašajo vse takse 52.028.000 din, do 1. avgusta pa

Smrtna nesreča v trboveljskem prometovniku

Trbovlje, 7. avgusta. — Včeraj popoldne, tik pred delovno jutajmskega obrata Trbovlje primenila rudniška nesreča, ki je darjala življenje 41-letnega rudarja Ivana Sanjeja. Ivan Sanje je na odkopu v jami tesaril na svojem delovnem mestu. Zaradi močnejšega zemeljskega pritiska se je nad njim iznenada sprožil stropni zrušek in vsu na nič hudega slutečega rudarja zrušek je hipoma padel po Sanjeju. Med usipajočim se premogom sta nesrečnemu rudarju padli na glavo tudi dve večji skali in ga pri priči ubili. Pogreb vestnega rudarja in dobrega tovariša, ki ga bo ves delovni kolektiv trboveljskega prometovnika ohranil v lepem spominu bo v sredo popoldan na pokopališču v Trbovljah.

ziškem trgu vendarle nikoli kaj prida ne spremene. Na tržnici so že nekaj časa vsak dan tržni dnevi, prav v zadnjem času celo ob nedeljah od 6. do 13. ure. Za sadije in sezonske pridelke je tržnica odprta vsak dan prav do noči. Za prodajo je torej več kot dovolj prilike in možnosti. In vendar navzlic temu dotok blaga ni takšen, da bi se mogli pohvaliti in da bi obilnejša ponudba pridelkov in blaga kakorkoli vplivala na postopno zniževanje cen.

Malone na vseh stojnicah stalno prodajajo blago izključno samo zasebni proizvajalci, med njimi tudi mnogi zasebni zbiralci in preprodajalci blaga. Ko se

Dunajski gledališki kaleidoskop

(OB KONCU LETOŠNJE GLEDALIŠKE SEZONE NA DUNAJU)

HELENE THIMIG KOT BERNARDA ALBA

Theater in der Josefstadt rad in mnogo igra Garcia Lorca. Lani je dosegel »Mariano Pinedo« celo velik uspeh, čeprav je bila postavljena vse preveč »na« Hilde Kralh in je Wolf-gang Liebenauer tendenčno reševal njen poetično revolucionarno vsebino. Letošnja uprizoritev »Doma Bernarda Albea« je bila zaupana mnogo bolj seriozno in kompetentnejemu režiserju, zato sem pričakoval, da bo doživela še vse večji uspeh.

Toda pravega uspeha ni bilo in ga ni moglo biti. Režiser Lothar Müthel je namreč napravil napako, ki je tolikšna, da je skoraj ne morem pripisovati samo njemu; najbrž je bil pod pritiskom personalnih razmer v tem »gledališki« potujočih filmskih zvezdc. Glavno vlogo je namreč zasedel s Heleno Thimig.

Helena Thimig iz znamenite igralke »dinastije« Thimigov, žena pokojnega Maxa Reinhardta, je nesporno velika igralka, ena tistih, ki kot Hedwig Bleibtreu, Rosa Albach-Reitty ali Lotte Medelsky nosijo že nimb legendarnosti. Nekaj je bila njena »stroka« tragična ljubimka, danes njen interpretacijski radij ne sega daleč preko »nežne, trepetne« matere, kot je gospa Alveig. V lanskem postavljivi »Strahove« je v tej vlogi dosegla enega svojih umetniških vrhov in ustvarila veliko, nepozabno umetni-

no. Tem bolj sem bil razočaran, da, neke vrste užaljenost je bila to, ko sem jo gledal kot Bernardo Albo. S svojim krhkim glasom in neigibnim trepečim obrazom so ni mogla niti za ped približati tej demonski španski ženi, veliki in svojem trpljenju in strahu in svoji doslednosti čuvarke umirajoče tradicije. Bilo je žalostno opazovati, kako se tej veliki igralki ne posreči niti en sam stavek, kako nikakor ne more obvladati znamenite dvojnosti v Bernardini naturi, kako šibko in neravno izkazuje vse Bernardine gospodovne besede. Konec drugega dejanja, ki je nezadržan izbruh Bernardinega sovraštva do mučenega dekleta na ulici in do vsega, kar ne vozi v kollesnicah ustaljenega moralnega kodeksa, je izvenen tako neboljuno, da je človeka sililo k smehu. Režiser je moral črtati nekaj najbolj trdih stavkov, sicer bi se predstava sploh zrušila. Seveda je bila v tem uprizoritve ob svoj najvažnejši, vrhunski prizor. Skratka, napačna zasedba, kakršna se zlepa ne posreči. No, gospa Thimig s tem ni prav nič izgubila na svoji ceni, gledališče je za eno lekcijo, bolj izkušeno — pri krajsjano je bilo »samoc« občinstvo.

Sicer pa je bila to ena boljših predstav Josefstadtskega gledališča. Lothar Müthel in scenograf Paul Haferrung sta ustvarila enakovredno lebede, s patetično špansko strastvenostjo kot z elektriko nabito vzdušje. Kontinuiteto

tega vzdušja in dogajanja v njem je režiser sijajno podprl s tem, da je pustil igrati brez pavze. Lep in seveda mnogo močnejši protitež Bernardi je ustvarila Tilla Darienx kot dekla Ponce, režiser predstave pa je bil kvintet Bernardinih hčera: Erna Korhel, Ellen Umlauf, Ursula Schult, Ida Krottendorff in — najboljša figura uprizoritve — Elisabeth Stemberger kot Martirio.

»REKVIEM ZA NUNO«

Uprizoritev edine Faulknerjeve drame »Requiem for a Nun« ni lahka. Predvsem se je težko prekopati skozi komplicirane ideološke plasti do čistega idejnega jedra tega izredno zanimivega odrskega dela.

Za kaj gre?

Vsebinska drama je na kratko sledenja: Temple Stevens, precej eksaltirana ameriška agrice, se po zelo razgibani in pustolovski mladosti poroči s sebi enakim vsakdanjim »Williamsovskim« malomeščanom. V tem zakonu se ji rodi dva otroka. Toda pretoklost je v njej že živa. V njenem sedanjem življenju se to izraža na dva načina. Da bi nekako odregiralas kompleksne protititke, za kar jo ima širša okolica, pobere s ceste črno Nancy in jo prevozi v normalnega člana družbe. Nancy postane njena zaupnica in vzgojiteljica njenih otrok. Toda Temple Stevens navsezadnje občuti, da so ženski nagoni, izmalčeni v preteklosti, v

njej močnejši kot zavest dolžnosti zakonske žene in matere — zaplete se v pustolovsko ljubezen z atraktivnim gangsterjem Petom in sklene zapustiti moža in enega svojih otrok. Tu nastane usodni zaplet. Črka Nancy, ki se je v Stevensovi hiši razvila v visoko moralno bitje z elementarnim etosom, ne najde druge rešitve, kakor rešiti Temple moralnega propada, kot da v odločilnem trenutku pred njem svoje gospodarice umori enega njenih otrok. Sodišče jo obsodi na smrt z obesenjem.

Na čigavi strani je moralna krivda? Odgovor je samo eden.

Faulkner nam v vrsti sijajnih monologov in retrospektiv z neizprosno logiko in psihanalitično preciznostjo riše ves proces spoznavanja te moralne krivde v Temple Stevens, od njenega začetnega poskusa, zadovoljiti se z zunanjimi dejstvi celotne sfere, preko poskusa, najti nekompromis, ko skuša doseči Nancyno pomilostitev, do popolnoma jasne zavesti Nancyne velike žrtve in do skorajda religiozne katarze, kamor jo iz obupa pripelje elementarna moralna sila na smrt obsojene črke. Faulkner je tipičen »Southerner« in tudi to delo je zrastle iz zavesti »velike krivdes do južnoameriških črncev, zavesti, ki je danes pri osveščenih Amerikancih bolj boleča, kot črnski problem sam.

Uprizoritev v dunajskem Volkstheateru je doživela senzacionalen uspeh. Dramo so igrali več kot mesec dni en suite. Ne popoldanske predstave, se prolongiranje ni moglo rešiti problema: kam z ljudmi. Vse predstave so bile do zadnjega kotička razprodane. Celo inozemski korespondenti, do katerih so dunajska gledališča vedno zelo uslužna,



Ob Savinji v Celju, v ozadju razvaline celjskega gradu

V pohorski Ribnici bodo praznovali

Prihodno nedeljo ima občina Podvelka svoj občinski praznik

Bilo je tiste avgustovske dni leta 1941, ko so se na Pohorju zbirali prvi partizani. Malo jih je bilo in tudi oboroženi niso bili preveč dobro. Prve dni so se držali v skrivnih taboriščih, kmalu pa jih je dolina začutila. Med akcije, ki so povedale Pohorcem, da okupator ni edini gospodar v njihovih krajih, sodi vsekakor prva in največja, ki jo je pripravila pohorska oziroma ruška četa v Ribnici na Pohorju. Napad slabo oborožene četice je rodil uspeh, kaznovana sta bila ribniški župan in kulturbundovec Witzman in nemški žandarmerijski oficir. Uspeh je bil seveda večjega moralnega kot vojaškega pomena. Povedal je nacistom, da se Pohorje ni uklonilo. Napad na Ribnico bi lahko štel med

prva najvidnejša znamenja obo-rožene borbe proti okupatorju ob severni meji. Ribnica je bila od prvih dni okupacije tesno združena s prvimi borci. Nič čudnega, če se je pohorska četa pogosto zadrževala pri kmetih okrog Ribnice, saj je to v vseh pogledih našla podporo domačinov. Ob prvem napadu na Ribnico je padel gestapovcem v roke tudi stari komunist Edo Grubelnik, ki spada med prve organizatorje osvobodilnega gibanja v Ribnici. Kljub represalijam in divjanju Nemcev Ribnica tedaj niti pozneje ni klonila. Tri leta po prvem napadu je sledil na Ribnico drugi napad Štirinajste divizije. Ta je imel razen velikega moralnega in političnega pomena tudi vojaški uspeh. Nem-

ška postojanka je bila likvidirana in upostavljeno osvobodeno ozemlje, ki je segalo preko Lovrenca do Ruš. Tedaj se je vključilo v narodno osvobodilno vojsko skoraj vse prebivalstvo. Mnogi so stopili v partizane že prej, ko je po padcu prvega Pohorskega bataljona nadaljeval borbo njegov naslednik, ki je kmalu prerasel v odred in brigado. Okrog Ribnice in Antona so našli pohorski partizani vedno vso podporo in pomoč. Se sedaj se ljudje spominjajo mnogih imen partizanov, ki so pod strehami skromnih domačij našli varno zavetje in topel sprejem. Ostanke nekdanjih bunkerjev, bolnišnic, tehnik in skladišč pa opozarjajo, kolikšno je bilo zaupanje partizanov do domačinov.

Te dni se v Ribnici pripravljajo, da slovesno praznujejo svoj krajevni praznik. Ribnica sodi med tiste partizanske kraje na Pohorju, ki so se med borbo najbolj izkazali. Ribničani pričakujejo, da jih bodo ob tej priliki obiskali mnogi partizanski borci, ki so se mudili med borbo na tem območju. Skupno z Ribničani bodo praznovali prihodnjo nedeljo tudi ostali kraji občine Podvelka, saj je občinski odbor v Podvelki po zgledu Ribnice uvedel občinski praznik za področje celotne občine. —vd

To in ono s Kočevskega

Občinski praznik v Loškem potoku

V spomin na dogodek pred 14 leti so prebivalci občinskega ljudskega odbora Draga — Loški potok te dni slovesno praznovali občinski praznik. Zvečer pred praznikom so zagoreli kresovi po vseh gričih v občini. Na praznik je pa bila svedčena seja občinskega LO in občinskega LO ZB NOV. Na praznik so prišli prebivalci iz okolice in poštisti s komemoracijo padle talce, ki so jih na tem kraju italijanski vojaki 18. postrelili. Razen tega so Italijani požgali vas Travo, kjer je pogorelo 105 stanovanjskih hiš in 120 gospodarskih poslopj. Letošnje praznovanje so povežali z raznimi gospodarskimi uspehi, ki so jih dosegli v zadnjem času.

Gradnjo jezua na Rinzi bo treba pospešiti

Ribiško društvo v Kočevju so že več let bori z raznimi težavami. Eno najbolj perečih vprašanj je dokončana gradnja jezua na Rinzi, ki ga grade že več let, ko bo zgrajen, bodo lahko regulirali odtok vode v reki Rinzi; sedaj pa tega ni mogoče storiti. Nedograjeni jez je ribičem napravil večjo škodo.

tolikšne pa še nikoli kot zadnji teden, ker je zaradi osušitve vode na dolnjem delu jezua nastalo vprašanje, kam z ribami, ki so bile v tej vodi. Ni preostalo drugega kot da so jih posamezniki polovili in jih odnesli domov, sicer bi vse poginile. S tem je kočevsko ribištvo utrpelo precejšnjo škodo. Tudi to narekuje, da je treba pospešiti delo pri gradnji jezua na Rinzi.

S seje občinskega ljudskega odbora

Na ponedeljkovi seji so se odborniki LO Kočevje temeljito pogovorili o stanju gospodarstva na področju občine. Razdelili so sredstva posameznim organizacijam, največ so dali društvo »Partizan« in »Svoboda«, ki sta dosegli lepe uspehe pri svojem delu. Izvolili so tudi svet za družbeni plan; predsednik Sveta je postal direktor kmetijsko-gozdarskega posvetstva v Kočevju tov. Ignac Nagode. Razen tega so obravnavali več raznih sklepov, ki so pomembni za delo v občinski upravi. Zaradi pomanjkanja uslužbenec v občinski upravi so sklenili razpisati mesto za socialno skrbitvenega referenta za področje občine. D. V.

BORCI GREGORČIČEVE IN GRADNIKOVE BRIGADE, ki so se udeležili spomladi leta 1943 borb v Slovenski Benečiji, bodo v nedeljo, 12. avgusta, obiskali takratno bojišče na Kolovratu. Zbirališče bo v Tolminu ob 6. uri zjutraj v hotelu »Krn«. Vabljeni vsi bivši borci in njihovi svojci!

so komaj prišli do vstopnic. Poleg resnično visoke umetniške vrednosti drame je publiko predvsem fascinirala igra obeh gostujočih igralcev, Marijane Hoppe in Mathiasa Wiemana.

Dunaj nima igralke za vlogo Temple Stevens, drama pa stoji in pada s to vlogo, že zunanji moment pove vse: vloga obsega skoraj tri četrtine celotnega teksta. In pri tem je tekst tako kompliciran, toliko je v njem nepovedanega, toliko je v njem spodtetkasta, da zahteva od interpretke že kar nečloveškega napora, da ga do kraja izrpa. Celo Marijan Hoppe, tej izredno kultivirani, subtilni, s filmskimi sredstvi ustvarjajoči berlinski igralki je izrazna moč v zadnjem dejanju popustila. Sicer pa je bila nenadkriljiva v oblikovanju psiholoških detajlov, v notranji nervozni »krivega« človeka, v mnogimi kompleksni obloženem odnosu do »nune« Nancy. Nancy je igrala Martha Wallner pod popolnim vplivom svoje velike partnerice, Mathias Wieman, kot Marianna Hoppe znan po svojih filmih, je igral zagovornika obožene črke. Njegova vloga je izredno težavna zaradi tega, ker nikjer aktivno ne posega v tok dogajanja, temveč samo sproža v Temple vzbije za njeno izpovedi. Ena tistih vlog, ki jih ni. Še čarom velike osebnosti, ki je dinamična zaradi svoje statike, je Wieman ustvaril več, kot je bilo v vlogi, ustvaril je figuro filozofa, ki mu je brezkompromisno iskanje resnice o človeku življenjski imperativ.

Pri nas bi moral igrati v tej drami naš kričijanski par Savka Severjeva in Vladimir Skrbinec. Bil bi to velik gledališki dogodek. (Konec jutri)

POMEMBEN TEHNIČNI IZUM DOMAČEGA STROKOVNJAKA

Progovno zaščitno stikalo za daljnove

Podobna zaščitna olinata oziroma polioljnata stikala sedaj plačujemo v tujini do šestkrat dražje, kot bi stala ustrežna narava, ki jo je izumil tov. Peter Kranjc, tehnični vodja podjetja »Elektro Gorica«.

V Gabrovici na Krasi so te dni spustili v pogon novo progovno zaščitno stikalo za daljnove, jakosti 10 kilovoltov. Interi- svetenosti so prisostvovali zastopniki elektrogospodarskih podjetij iz Nove Gorice, Tolmina in Sežane ter Elektrogospodarske skupnosti Slovenije. Novo progovno stikalo je izumil tehnični vodja podjetja »Elektro Gorica« v Novi Gorici tov. Peter Kranjc. Izdelali so ga v lastni elektromehanični delavnici v Desklah, le ustrezne odlitke so odšli v Gor- riških strojnih tovarnah in li- varnah.

Termalni vrelec v soteski Tolminskega korita

V nedeljo je skupina članov Turističnega opeševalnega društva Tolmin raziskovala sotesko Tolminskega korita. S pomočjo gumijastega splava so po dveh urah dosegli termalni vrelec, katerega temperatura vode je ob izlivu v Tolmino 34 stopinj C. Toplji vrelec daje okoli 5 litrov vode na sekundo. Izvira iz skal- ne luknje v višini gladine Tol- minke. Zaradi ozkega, komaj prehodnega in temnega rova ni- so sledili toku, tople vode v ze- meljsko osterje, sodijo pa, da ima voda vreca za začetku precej višjo temperaturo, morda okoli 40 stopinj, kar bi bilo možno do- znati s ponovnim intenzivnejšim raziskovanjem. Vodo vreca so zajeli in so jo poslali Geološke- mu inštitutu LRS v analizo.

V soboto 11. t. m. bo posebna komisija določila lokalizacijo nove turistične poti do toplega vreca. Za začetek gradbenih del bo društvo OLO Gorica in Turistične zveze Slovenije dotacijo v skupnem znesku 350.000 dinarjev.

sko elektrogospodarstvo velikega pomena, ker namreč omogoča me- hanični odklop toka pri raznih okvarah in prevelikih obremenit- vah daljnovodov, ne da bi bilo treba odklopiti elektriko na ce- lotni trasi. Brez toka ostane le ožji pokvarjeni del omrežja ozi- roma daljnovo, medtem ko drugi deli lahko dalje nemoteno funkcionirajo.

Omenjeno progovno zaščitno stikalo je sestavljeno na skupnem ogrodju s pogonskim stika- lom in visokonapetostnimi varo- valkami, ki omogočajo, da varo- valna cev potem ko pregori varo- valni vložek, pri svojem padcu z lastno težo izvrši preko sprožilca mehanski odklop pro- govne stikala. Celoten meha- nizem je sestavljen tako, da vre- menske nepravilnosti ne morejo neposredno vplivati na delovanje stikala, ker so zaščiteni meha- nski deli.

Zaščitna olinata in polioljnata stikala inozemke izdelave, ki jih moramo sedaj uvažati, so nekaj- krat dražja (oljnata menda pet do šestkrat od stikala, ki ga je iz- umil tov. Kranjc). Uporabljajo se predvsem za zaščito posameznih odcepih daljnovodov pri okva- rah. — Zvedeli smo, da bo in- stituit Elektrogospodarske skup-

Pocenitev belega kruha v goriskem okraju

Z nekajdnevno zamudo, ker so imela na zalogi še precej moke po starih cenah, je v ponedeljek večina podjetij v goriskem okraju pocenila kruh in druge izdelke iz bele moke. V Sempetru pri Novi Gorici so bel kruh pocenili že prejšnji petek. Od 73 din so znižali na 70 din kg ter zemlje boljše kakovosti od 95 na 90 din kg. Podjetje »Pecivo« v Novi Gorici je pocenilo kruh iz bele moke od 74 na 69 din kg, ter zemlje od 88 na 85 din kg. Belo moko so pocenili tudi še vsi mlinci ter grositična trgovska podjetja. Priznanje zasluži trgovsko pod- jetje v Vipavi, ki je glede na lastne gmotne rezerve pocenilo tudi moko iz starih zalog. Temu v zvezi naj bi sledila tudi druga podjetja v okraju, po- spej, ker imajo nekatera med njimi matne denarne rezerve.

nosti Slovenije v kratkem na- pravil potrebne meritve in ana- lize nove naprave, nato pa bodo progovna zaščitna stikala za dalj- novode po zamisli tov. Kranjca začeli serijsko izdelovati v elek- tromehanični delavnici v Deklah, v kooperaciji z Gorškimi stroj- nimi tovarnimi in livarnami. Po- trebne tehnične načrte za izde- lavo prototipa progovnega za- ščitnega stikala, je izdelal teh- nični risar podjetja tov. Jožef Komel. M. D.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA
Sreda, dne 8. avgusta: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.
Četrtek, dne 9. avgusta: lekarna »Tabors«, Trg revolucije 2.

KINO

AMERIŠKI film: »Dama poskuša srečo«.
UDARNIK: Šved. film: »Samo mati«.
Rodile so: Matilda Karner, 24 let, predica — Vlasto; Antonija Kušar, 16 let, poljedelka; Cinzat — Bernarda; Nada Lesnik, 26 let, tkalka — Jovan- ko; Ana Hladnik, 22 let, tkalka — Li- dija; Kristina Novak, 24 let, gospodinj- ska pomočnica — Milana; Robnik Ma- rija, 31 let, natakarica, Pecovnik — Irena; Terezija; Jožica Sramel, 26 let, gospodinja; Pragersko — Zdenko; Ivana Golež, 25 let, predica — Darin- ko; Elizabeta Harč, 22 let, Poljiški vrh št. 1, gosp. pom. — Vojtko; Terezija Jarc, 32 let, gospodinja, Metava 24, Sp. Franca; Kodrič Danica, 21 let, Sp. Poljčane, strojevska — Vladimira; Rozalija Marenc, 22 let, gospodinja, Bukovec — Dragica; Karolina Ribič, 22 let, trg. pom., Malečnik — Bogdana.

CELJSKE VESTI

KINO
»UNION«: Ital. film: »Ana Zacheo«.
»METROPOL«: Ruski barvni film: »Cvrček«.

Rojeni je bilo 15 dečkov in 20 deklic.

Poročili so se: Valentini Rojč, me- hanič, in Zora Stefanija Lamuth, bančna uslužbenka, oba iz Celja; Le- on Budna, trgovski pomočnik iz Debra pri Laškem, in Viktorija Rečko, knji- govodnica iz Laškega; Anton Zilčar, tekstilni mojster iz Šutne pri Kam- niku, in Ljudmila Grmovšek, delavka iz Celja; Jožef Jeršič, strokovni učitelj iz Idrije, in Miroslava Šmerc, delavka iz Celja.

Umrlj so: Jurij Turnšek, preuči- kar iz Male Pirešice, star 77 let; Franc Jurman, upokojenec iz Križevca, star 78 let; Alojz Končan, kjučavničar iz Celja, star 40 let; Franc Eržen, upo- kojenec iz Laškega, star 64 let; Helena Leskovšek, preučišarica iz Lesične- ga, stara 63 let; Olga Marija Zorn, 61 let; Emil Breznik, otrok iz Dobrne, star 1 dan; Miran Karner, otrok iz Celja, star 1 dan; Anton Motore, vzdrževa- na oseba iz Lončarjevega dola, star 52 let; Marija Zdošek, gospodinja iz Vojnika, stara 77 let; Marija Vodlak, upokojenka iz Celja, stara 89 let.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO
Jugosl. film: »Vojčica noč«. Pred- stava ob 20.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO
»PARK«: Ameriški film: »Smrt prihaja«. V glavni vlogi Edmond O'Brien.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»SVOBODA-TRBOVELJE II.«: Ame- riški film: »Grofica Walevska«.

De-De
DEZINFICIRNA IN DEZODORIRNA
TOALETNO MILO

IZ DOMŽAL

KINO
Angleški film: »Skrivnostni profes- or«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Leslie Howard.

VESTI IZ KRANJA

KINO
»STORŽIC«: Ameriški film: »Na divjem zapadu«. Predstavi ob 18 in 20.
LETNI KINO »PARTIZAN«: Ame- riški barvni film: »Boj za lastnino«. Predstava ob 20. V glavni vlogi John Derek.

Z BLEDA

KINO
Francoski film: »Karneval«. Pred- stavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi Fernandel, Jacqueline Pagnol in Mi- reille Percy.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo ima dr. Avgust Tancar, Gosposvetska ce- sta 23, telefon 378.

KINO

»RADIO«: Francoski film: »Edvard in Karolina«. Predstavi ob 18 in 20.
»PLAVZ«: Zaprt.

Rodile so: Solar Ana, gospodinja z Otoč — dečka: Mencinger Marija, kuharica iz Zreče — dečka: Bevk Otilija, gospodinja iz Tolminskega Loma — dečka: Antončič Vera, tov. delavka iz Podkočne — dečka: Travnik Ivana, go.podnija z Jesenic — dečka: Ravnikar Slavica, zobna as- stentka z Jesenic — dečka: Leban Ka- rolina, gospodinja iz Beguni — de- klico: Modic Cvetka, uslužbenka iz Poljšice pri Gorjah — deklico: Kogoj Marija, gospodinja iz Podbrda — de- čka: Toni Jerca, delavka z Lesc — de- klico: Koprive Apolonija, skladiščni- ca iz Sp. Gortj — dečka.
Poročili so se: Kristan Marijan, tov. delavec, Jesenice, Sotnna pot 8, in Justina Mihaela, tov. delavka z Lesc št. 150.
Umrlj so: Reinhard Jožef, 77 let, Bled-Ribno; Lah Marija roj. Tomazin, gospodinja, 85 let, Jesenice. Pod goz- dom 12; Močnik Peter, osebn. upoko- jenc, 67 let, Stara vas 129, Ziri.

Dnevne novice KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

80-LETNICA PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA V NOVEM MESTU

V dneih 10., 11. in 12. avgusta bo novo mesto slovesno praznovalo 80-letnico svojega obstoja. Objavljamo celoten spored slavnostnih prireditev.
V petek, 10. avgusta, ob 20.30 bo na kopališču na Loki predvajanje ozkotračnih filmov o požarih s pri- mernim in poučnim predavanjem.
V soboto, 11. avgusta bodo ob 21 zagoreli po grličih okrog mesta kre- sovi. Ob isti uri umetna razsvetljava na Krki, nato pa bo podan na odrčku kopališča na Loki kulturni program:
1. »Na pomoč«, dramatisirana gasil- ska recitacija;
2. govor društvenega predsednika;
3. koncert moškega pevskega zbro- ra KD »Dušan Jereb« iz Novega mesta;
4. godba — ples.
V nedeljo, 12. avgusta ob 9 bo pred rotovžem na Glavnem trgu slovesno razvite novega gasilskega prapora, ki ga je društvo poklonil odbor mest- ne občine Novo mesto, izročitev pra- pora gasilskemu društvu Novo mesto, nagovor društvenega predsednika, od- likovanje zaslužnih članov, mimohod in pozdrav prapora.
Ob 11 slavnostna seja v rotovški dvorani.
Ob 14 začetek gasilske veselice na vrtu gostilne Košak. — Godba, ples in zelo bogat srečlov.
Vse prebivalstvo vlijudno vabimo, da se naših proslav polnoštevilno udeleži. — Na pomoč!

KINO »UNION«
Nemški film
DOKLER SI PRI MENI
Tehnik: F. N. št. 31. Predstavi ob 18 in 20.30. V gl. vlogi Maria Schell. Ob 16 po enotni ceni 20 din, nasled- nji filmi »Večno prijateljstvo« (Obisk maršala Tita v ZSSR), »Televizija danes« in »Leningradska podzemna železnica«. — Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »SLOGA«
Ameriški barvni film
»SAN ANTONIO«
Brez tednika. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Errol Flynn. Prodaja vstopnic od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje. Danes zadnjkrat.

KINO »TRIGLAV«
Ameriški film
KRALJICA KRISTINA
Tehnik. V glavni vlogi Greta Garbo in John Gilbert. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. — Danes zadnjkrat. — Jutri francoski film: »Ženske so nevarne«.
KINO »KOMUNA«: Franc. film: »Stop- nice za služinčade«. Filmske novosti št. 31. Obzornik. Predstavi ob 18 in 20.30.

KINO »ŠIŠKA«
Ameriški film
Mož z revolverjem
V glavni vlogi Gregory Peck in Helen Westcott. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

Prodamo
osebni avto DKW
LIMUZINA F 8
Vozilo je v brezhibnem stanju, cena ugodna
Trgovsko podjetje OZZ »VINO« — CELJE
ZIDANŠKOVA ULICA 1, telefon 20-69

»JUGOTEKSTIL« — IMPEX
LJUBLJANA — CANKARJEVA 1-IV.
sprejme z nastopom takoj ali po dogovoru:
uslužbenca za referat izvoz konfekcije
uslužbenca za referat izvoz v azijske dežele
uslužbenca za referat kompenzacije (les i. dr.)
uslužbenca za referat umetne vlaknine
uslužbenca za referat uvoz finalnih produktov
uslužbenca za referat transportne tarife
uslužbenca obolista
2 korespondenta
V poštev pridejo ekonomisti, tekstilni tehnički, absolventi ekonomskega tehnikuma s prakso ali tudi začetniki, vendar z znanjem najmanj enega tujega jezika.
Plača po tarifnem pravilniku.
3067

Lesno industrijsko podjetje Maribor
sprejme takoj ali po dogovoru v službo
strugarskega mojstra lesne stroke
ali strugarskega pomočnika lesne stroke z večletno prakso
Prosilci morajo biti večji vseh strugarskih del, uprav- jati pa morajo znati tudi s strugarskim avtomatom.
Službena mesto je Maribor.
Pismene prošnje naslovite na LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE, MARIBOR, Ulica talcev 7.
M-246

USPELA TURNEJA Mladinskega pevskega zbora ajdovske gimnazije

Mladinski mešani zbor ajdov- ske gimnazije, pod vodstvom prof. Cene Matičiča, ki je zlasti znan po Primorskem, je v letošnjih po- četnihh priredil večjo turnejo po Dolenjskem. Na turnejo je odšel na povabila Okrajne Zveze »Svo- bod« v Novem mestu.

Ukradeno kolo so hitro izsledili

Tistega večera, ko je bila v resta- vraciji tovarne »Induplat« vesela, se je tja pripeljal tudi S. V. s popolnoma novim Rogovim kolesom, katerega si je izposodil od prijatelja. Ker je vedel, da nezaključeno kolo zunaj ni varno, ga je postavil v hodnik, ki je bil raz- svetljen. Prepričan je bil, da ga od- tem ne bo nihče vzrl. Toda tokrat se je motil. Našel se je drzni tat, ki mu je mignore odpeljal neznan kam. Trepozno je bilo potem iskati po oko- lici in sosednih gostilnah. Ni mu pre- otilo drugega, kakor da je tatvino najti na postaji LM v Domžalah, ka- tero miličniki so začeli za neznanim istovrsti takoj polizvedovati. Tedaj so ustvarili marsikatero kolestarja in pre- verili mnoga kolesa in sunjlive ljudi. Že drugi dan so ugotovili, da je neznan tat odrgel ogrodje kolesa v strugo ali v potoka, od koder so ga dvig- ali in vrtni lastniku. Miličniki so bili prepričani, da je tat iz tamkajšnje oko- lici in v tem se niso motili. Med po- izvedovanjem so ugotovili, da je tiste- ga prišel na veselo tudi V. J. iz Domžal in nenadoma izginil. Ugotovili so tudi, da ima na svojem kolesu ne- delni in pokazali odkodavancu, so ugo- tovili, da so deli od ukradenega kolesa. Tako je odkodavanc z drugimi dan imel svoje kolo, ki je bilo vredno 43.000 din.

vsakodnevno koncerte in nastope širom po Dolenjski.

Gostovanje zbora je močno odjeknilo v kulturni in široki javnosti Dolenjske. Vsi, ki so pri- hajali poslušat mlade ajdovske pevce, so bili nadvse zadovoljni z izvajanjem programa, ki je bil sestavljen iz slovenskih in jugo- slovanskih narodnih pesmi. Med odmorji so se spomnili, da bi bilo potrebno pozdraviti pevce s šop- kom rož in drugimi darili. Na vseh koncertih in nastopih je poslušalo izvajanja ajdovskih gimnazijcev okoli 20 pevovodij in dirigentov. V svojih kritičnih pripombah so bili vsi zelo la- skavi.

Zbor študentov ajdovske gim- nazije je bil prvi primorski an- sambel, ki je gostoval na Dolenj- skem. To in pa dejstvo, da je zbor sodeloval kar na dveh pro- slavah Dneva vstaje na Dolenj- skem, je dalo vsemu gostovanju svojevrsten pečat povezanosti med obema krajema, Primorsko in Dolenjsko. —mar—

Iz Ajdovščine

Občinski sindikalni svet je te dni odprl novourejane družbene prostore v Gregorčičevi ulici, nasproti občinskega ljudskega odbora. V preureditvi in opre- ditvi je bilo vloženo nad 80.000 din. V večerih urah bodo prostori na razpolago članom DPD »Svobode«, ki bodo tako dobili prikratk svoj dom, kjer se bodo lahko svažali in imeli razne vaje. Tako je občinski sindikalni svet tudi tokrat prisločil »Svobodi« na pomoč, da bo lahko pričela novo sezono dela.

PRODAMO ALI ZAMENJAMO
AVTOBUS »DODGE«
za dostavni avtomobil (Lieferwagen)
Avtobus ima 11 sedežev in je popolnoma obnovljen. Informa- cije pri Privrednem podjetju »DES«, Zagreb, Praška ul. 6-II, telefon 33-213, komercialni oddelek. 976

Sprejmemo takoj raznašalko
za raznašanje časopisa »LJUBLJANSKI DNEVNIK«
za teren ZELENA JAMA, LJUBLJANA. Zglasite se v upravi, Kopitarjeva ulica 2-I.



- ODPRAVE SO SE VR-
- NILE Z ANTARKTIKE
- VELIKI OBETI ZA
- PRIHODNJO POMLAD
- NA JUŽNI CELINI

Pravcato mesteca se je razvilo ob pristajalni stezi »Male Amerike«. Zraven stanovanjskih kolib, laboratorijev, delavnic in skladišč pod šotori so zgradili shrambe za zdravila, nadomestne strojne dele in živila

KORAK na novo celino

»Utrdili smo pot na novo celino,« je rekel pred kratkim v Bostonu admiral Byrd, ki se je vrnil s Konjskega otoka na robu večnega ledu ob Južnem tečaju. To otočje loči 1200 km daleč od Južnega tečaja Tih ocean od velikanske skupine ledenih plošč, ki so jim dali znanstveniki ime po Konjskem otoku. To je pravzaprav povsem poledenelo morje, ki se v skladu z letnimi časi dviga in spušta.

Te besede je izrekel admiral z vso pravico, saj se je razen številnih drugih odprav mnogih dežel — pred kratkim smo poročali, da so tudi sovjetski znanstveniki že postavili na Antarktiki svoje oporišče — napotila na celino ob Južnem tečaju tudi ameriška, ki je šela v okviru operacije »Mraz« sedem ladij in dva tisoč mož posadke, pomenila pa je šele prvi korak k osvojitvi Antarktike, saj se namerava admiral Byrd letos oktobra ponovno napotiti tja s še številnejšim moštvom.

Prav tako kot sovjetska je tudi ameriška odprava zgradila na celini ob Južnem tečaju novo naselbino. Tam, kjer divjajo ledeni viharji s hitrostjo 300 km na uro, stoji zdaj pravcato mesteca z velikanskimi skladišči in z letališčem, kjer je ostalo 163 prostovoljcev, ki vzdržujejo vse naprave.

»Mala Amerika« seveda ne velja za vojaško oporišče — je rekel admiral Byrd — čeprav je odpravo finansiral Pentagon.

Skupno bo po doslej znanih podatkih letošnje jesen na celini ob Južnem tečaju 6000 mož 55 narodnosti, ki bodo skušali vsak na svojem odseku in v medsebojnem sodelovanju iztrgati Antarktiki precej nadaljnjih skrivnosti. Zlasti bi radi ugotovili, ali je vreme na evropski in ameriški celini zares odvisno od meteoroloških razmer ob Južnem tečaju. V ta namen se je združilo deset držav, predvsem ameriški, sovjetski, angleški in francoski strokovnjaki, ki bodo v okviru Mednarodnega geofizikalnega leta morda zagotovili vremenoslovju napredek, ki ga nekateri primerjajo z dosežki v jedrski fiziki.

Zgradili bodo 39 raziskovalnih oporišč, s katerih bodo pregledali zemljepisne, fizikalne in rudninske razmere na področju 8 milijonov kvadratnih kilometrov. Za ležišča premoga že vedo, upajo pa, da bodo našli tudi nafto in celo uran.

Vse odprave, kar jih je bilo doslej na Antarktiki, so morale premagati precejšnje težave. Predstavljajmo si samo, kako so

men se je združilo deset držav, predvsem ameriški, sovjetski, angleški in francoski strokovnjaki, ki bodo v okviru Mednarodnega geofizikalnega leta morda zagotovili vremenoslovju napredek, ki ga nekateri primerjajo z dosežki v jedrski fiziki.

Zgradili bodo 39 raziskovalnih oporišč, s katerih bodo pregledali zemljepisne, fizikalne in rudninske razmere na področju 8 milijonov kvadratnih kilometrov. Za ležišča premoga že vedo, upajo pa, da bodo našli tudi nafto in celo uran.



Preden so izbrali prostor za letališče, so s posebnimi aparati izmerili debelino ledene skorje

LOPUD

naistarejši kraj dubrovniške riviere

»Trista Vica udovica«, katere vsebina je povezana s tragedijo lopudskih brodolomcev, ki so sodelovali v pomorskih bitkah na strani Karla V., je opeval Antun Kazali. Tudi številni drugi dogodki iz življenja lopudskih pomorščakov so dobili svoje mesto v književnosti. Tako je zgodbo o lopudski siroti opeval Stjepo Ilijić.

Prav tisto, kar je povzročilo oslabitev pomorske moči starega Dubrovnika — to sta bila predvsem katastrofalni potres leta 1667 in odkritje Amerike — je povzročilo tudi naglo nazadovanje Lopuda. Nekdanje mesto z več tisoč prebivalci in z velikim ladjevjem je v kratkem postalo majhna vas. Toda v tem majhnem ribiškem naselju se je po dveh stoletjih znova začelo prebujati življenje. Njegove naravne lepote pa tudi kulturnozgodovinski spomeniki pomenijo temelj razvoja otoka Lopuda v našem turizmu.

Zahodno od Dubrovnika so trije majhni otoki, ki zapirajo obalo dubrovniškega primorja in tvorijo enega najlepših morskih kanalov na Jadranu. Srednji med njimi se odlikuje z izrednimi naravnimi lepotami. To je Lopud, ki ga pokrivajo gosti gozdovi, njihovo bujno zelenje pa se spušta vse do morske obale. Na tem otoku izvrstno uspevajo pomaranče, limone, oljke in vinska trta ter drugo sredozemsko rastlinstvo. Mimo naravnih lepote so na tem majhnem otoku tudi številni kulturno-zgodovinski spomeniki, ki pričajo o slavni preteklosti njegovih prebivalcev. Po arheoloških izkopavanjih in po ostankih nekdanjih zgradb so ugotovili, da je bil otok Lopud naseljen že v zgodnjem srednjem veku. Največje zasluge za razcvet tega otoka grede pomorstvu, ki je zlasti v 16. in 17. stoletju povzdignilo Lopud do pomembnega gospodarskega in kulturnega središča na področju nekdanje dubrovniške republike. V 16. stoletju je dubrovniška republikanska vlada zgradila na Lopudu oporišče za svoje ladje, ki so plule do Italije in Levanta. Opazovalne postaje na otoku so povezane s še živimi pripovedmi in legendami iz življenja številnih lopudskih pomorščakov. V dobi največjega razcveta dubrovniškega pomorstva je bilo na Lopudu do tri sto velikih in majhnih jadrnic.

S slavno pomorsko tradicijo je Lopud prišel tudi v srbskohrvatsko književnost. Legendo v

Telovnik kliče na pomoč

Nekj kanadski ribiški klub si je izmislil zanimivo novost, ko so njegovi člani izvohali v zatišju tesnega rečnega rokava množico rib. Vodno letalo je pristalo v bližini, nato so ga z vrvmi zvezli na primeren kraj in ga tam privezali, takoj zatem pa je prva skupina štirih ribičev že vrgla trnke. In lovski blagor? Če so kanadski športni ribiči vsaj malo podobni našim, potem je bil ribičev lov še kar uspešen, zakaj po prvem poskusu z letalom so se izražali o njem s samimi »naj...«

Pilot nekega angleškega lovskega letala je skočil pred dnevi s padalom iz višine dobrih 10 km in je padel v morje. Na sebi je imel poseben telovnik, ki se je v vodi sam napihnil in je avtomatično oddajal znake, po katerih ga je čez pol ure našel helikopter in ga potegnil iz vode. Avtomatična radijska postaja v tem telovniku deluje v krogu 6 km.

JURČEK RIŠE

»No ja, kaj hočemo, je rekel miličnik. «Po toči zvoniti nima smisla. Ali mi lahko poveš, kakšen je tisti Barabič?«
 »Seveda,« je pritrdil Jurček in hitro narisal Barabičev obraz. »Takle je.«
 »Dobro,« je pokimal miličnik in spravlil sliko v žep. »Zdaj bova šla tja, kjer je kradel, in skušala odkriti kakšno sled.«
 Jurček je prikimal, ves vesel, da se je stvar tako gladko iztekla, in že sta bila zunaj.
 »Najprej greva k invalidu Jaki,« je odločil miličnik.
 »Saj mu ne boste povedali, da sem jaz vsega kriv?« je skrbelo Jurčka.
 »To bom še videl,« je menil miličnik in dodal: »Saj nima smisla skrivati. Pred sodiščem bo Barabič tako vse povedal. Najbolje bi bilo, če Jaki sam pojasniš vso zadevo...«
 Tedaj je iz bližnje hiše planila razburjena ženska.



Pobegli vlomilec

»Tovariš miličnik! Na pomoč!« je vpila. »V naši kuhinji je vlomilec!«
 »Nikar tako glasno!« jo je miril miličnik. »Ce sliši, da sem tu, jo bo popihal!«
 »Saj ne more utiti!« je zmagoslavno rekla ženska. »Zaklenila sem ga, veste!«
 »To ste pa res imenitno napravili,« jo je pohvalil miličnik. Potegnil je iz žepa Barabičev sliko in ji jo pokazal.
 »Prav takšen je!« je vzkliknila. »Podoben mu je kot dinar dinarju!«

Pisalni stroji ne bodo drugačni

Po daljšem proučevanju novega sistema tipk na pisalnih strojih — novo razporeditev je dal patentirati že leta 1936 dr. Avgust Dvořak z univerze v Seattlu — so se odločili, da bodo črke tudi v bodoče ostale razporedjene tako, kot so že od leta 1868.

Posebna strokovna komisija, ki je proučevala Dvořakov sistem, je bila mnenja, da je boljše od sedanjega, ker so samoglasniki bolje razporejeni kot doslej, to pa bi pomenilo, da bi lahko ljudje pisali hitreje. Na milijone strojev po svetu pa bi potrebovalo vsaj po sto ur vsaka, preden bi se navadile novega razporeda, po katerem bi

šele po štirimesečni vztrajni vaji približno dosegle svojo sedanjo hitrost. Razen tega bi bilo treba preurediti na milijone sedanjih pisalnih strojev, vse to pa bi stalo več, kot bi prihranili s uvedbo novega sistema.

ZA DOBRO VOLJO

